

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ BIOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI V ROCE 1996

V uplynulém roce se činnost Čs. biologické společnosti odehrávala především formou již tradičního organizování vědeckých konferencí a symposií a byla zaměřena na popularizaci vědecké práce. Spektrum její činnosti se dále rozšiřuje i do oblastí čistě vědeckého i vědecko-organizačního života. Rozvíjí se např. spolupráce na grantových oponentních řízeních, prakticky a metodicky zaměřené kursy a konzultace, diskuse k obecnějším problémům biologického vzdělávání, spolupráce na tvorbě výukových a kontrolních programů studia biologie.

1. Přínos aktivity společnosti pro rozvoj vědy

Nejvýznamnější vědeckou akcí v uplynulém roce byla mezinárodní **konference "CYTOKINEMATICS' 96"** pořádanou pobočkou v Hradci Králové. Cílem konference byla prezentace výsledků několika vědeckých pracovišť z České republiky společně s výsledky předních pracovišť světových. Symposium se uskutečnilo ve dnech 9.-12. září 1996 v prostorách lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Jednacím jazykem byla angličtina. Symposium CYTOKINEMATICS' 96 navázalo na tradici mezinárodních konferencí Cytocinema, jež byly věnovány mikrokina-tografickému studiu buněk a jejich chování za nejrůznějších experimentálních podmínek. Tato vědecká setkání se pořádala od roku 1969 ve tříletých intervalech na lékařské fakultě UK v Hradci Králové. Poslední z nich se konalo právě před 10 lety v roce 1986.

Další důležitou akcí bylo **29. výroční zasedání cytogenetické sekce** s mezinárodní účastí, které se konalo v Praze ve dnech 26. a 27.9.1996 v Praze. Zúčastnilo se více než 80 vědeckých pracovníků, byli pozváni zahraniční hosté ze Skotska a z Rakouska. Na konferenci odeznělo 22 ústních sdělení s bohatou diskusí.

Některé akce společnosti, např. v olomoucké pobočce byly využity k organizaci veřejných závěrečných oponentních řízení vnitřních grantů nebo v brněnské pobočce k příležitosti životních jubileí významných osobností společnosti.

Mezi prakticky zaměřené akce patřily **II. a III. postgraduální kursy ultrasonografie ADVANCED ULTRASOUND** v Brně a **ULTRASONOGRAFICKÉ FORUM** jako součást kongresu MEFA v Brně, pořádané Českou společností pro ultrazvuk v lékařství a v biologii. Významnou akcí sekce **byly XIX. Dny lékařské biofyziky** konané ve dnech 29.-30.5.1996 v učebním středisku MU na Cihláři. Účastnilo se 50 vědeckých pracovníků.

Pedagogická sekce iniciovala diskusi odborníků v biologickém vzdělávání naší populace.

V rámci sekce biologie buňky se uskutečnila oponentura studijního programu a sylabu biologických předmětů přírodovědeckého bakalářského studia.

2. Vědecká aktivita

Společnost rozvíjela svou aktivitu v uplynulém roce v 6 pobočkách a 9 sekcích.

Pobočka v Praze doznala v uplynulém roce volbou korespondenčním způsobem **změny ve vedení**. Novým předsedou pražské pobočky se stal doc. K. Smetana, místopředsedou prof. A. Romanovský. Nový výbor pražské pobočky přislíbil ve spolupráci s hlavním výborem zorganizovat **XIV. Biologické**

dny, které se budou konat 3. - 6.11.1997 v Praze a jejich náplní bude buněčná biologie. Předběžné oznámení o konání konference bylo oznámeno v 2. čísle Zpravodaje a začátkem února byl rozeslán 1. cirkulář o konání XIV. Biologických dnů s přihláškou k aktivní, či pasivní účasti, nebo k přihlášení posteru.

Pobočka v Brně uspořádala **10 schůzí**, na kterých bylo předneseno 32 přednášek při průměrné účasti 37 posluchačů. Dvě schůze se konaly u příležitosti životních jubilejí prof. MUDr. P. Braveného CSc. a doc. MUDr. A. Zechmeistera, CSc., jedna schůze byla věnována 100. výročí narození prof. MUDr. J. Bělehrádka, prvního přednosty Biologického ústavu LF MU. Dále pobočka spolupracovala s Českou anatomickou společností, Laboratoří genetiky a embryologie ÚŽFG AV ČR a Oddělením buněčné a molekulární biologie Masarykova onkologického ústavu v Brně. Na schůzích pobočky přednášeli tři hosté ze zahraničí. Kladně je třeba hodnotit větší zájem o akce pobočky zejména z řad mladých, vysokoškolských studentů.

Pobočka v Olomouci uspořádala **3 přednáškové schůze**: 27.3.96 přednáška doc. Červinky „Apoptóza - programovaná smrt buňky " za účasti 42 členů společnosti, dále přednáška doc. Koláře 25.5.96 „Apoptóza a nádory" za účasti 29 osob. a konečně přednáška dr. Vojtěška „Metody detekce genové exprese" 4.11.1996 za účasti 15 členů společnosti a asi 150 studentů prvního ročníku LF UP. Dále byla pobočka spolupořadatelem veřejného závěrečného oponentního řízení vnitřních grantů lékařské fakulty UP z oblasti základního a klinického výzkumu. Ne celodenním semináři s účastí 25 osob bylo obhajováno 17 projektů.

Pobočka v Hradci Králové uspořádala mezinárodní konferenci „**CYTOKINEMATICS' - 96**" ve dnech 9.-12.9.1996 na lékařské fakultě v Hradci Králové za účasti 65 vědeckých pracovníků, z toho 19 z ciziny. Dále pobočka uspořádala 6 přednáškových schůzí na kterých bylo předneseno 24 přednášek polytematických a uskutečnila se 2 mimořádná monotematická zasedání.

Pobočka v Pardubicích neuspořádala v minulém roce žádnou akci.

Pobočka v Ostravě neuspořádala v uplynulém roce žádnou členskou schůzi.

Slovenská biologická společnost nevyvíjí již dlouhou dobu žádnou činnost, její aktivita je úplně utlumena. Podle stanov Čs. biologické společnosti všichni registrovaní a platící slovenští členové jsou členy Čs. biologické společnosti se všemi právy a povinnostmi. Dále je pouze na vůli Slovenské biologické společnosti, zda se ožíví organizační činnost jejího výboru.

Východoslovenská pobočka v Košicích se podílela na organizaci **jedné celostátní konference** za účasti 36 osob a uspořádala 4 pracovní schůze s přednáškami s průměrnou účastí 25 osob.

Cytogenetická sekce uspořádala **29. výroční zasedání cytogenetické sekce** s mezinárodní účastí v Praze 26. - 27.9.1996. Zúčastnilo se více než 80 vědeckých pracovníků, byli pozváni zahraniční hosté ze Skotska a z Rakouska. Na konferenci odeznělo 22 ústních sdělení s bohatou diskusí. Sekce byla dále spolupořadatelem **Mezinárodní konference PECO o prenatalní diagnostice** v Praze - Motole 4.-8.9.96. Ve spolupráci s firmou ONCOR sekce uspořádala workshop „Fluorescenční *in situ* hybridizace" v Brně a Praze za účasti 25 zájemců.

Společnost mutagenезi zevním prostředím uspořádala v dubnu minulého roku v Brně **19. Pracovní dny** za účasti 60 osob.

Pedagogická sekce uspořádala **celostátní seminář** 4.6.1996 v Praze, zaměřený na výuku biologie na gymnáziích a ekologickou krizi v Krkonoších za účasti 30 osob.

Biofyzikální sekce uskutečnila **15 odborných seminářů**, na pěti z nich přednášeli zahraniční vědečtí pracovníci. Průměrná účast byla 15-20 osob. Plánované mezinárodní sympozium bylo přesunuto na říjen 1997. Sekce provedla korespondenční volby nového výboru.

Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii byla hlavním pořadatelem **II. a III. postgraduálního kurzu - sympozia ADVANCED ULTRASOUND** v Olomouci 27.-28.5.96 a v Praze 21.-22.10.96 s počtem přednášek 24 a 27 a účastníků 180 a 160. Významnou akcí sekce byly **XIX. Dny lékařské biofyziky** konané ve dnech 29.-30.5.1996 v učebním středisku MU na Ciháji. Účastnilo se 50 vědeckých pracovníků. Většina přednesených sdělení se týkala vědeckého výzkumu a značná pozornost byla věnována též problémům pedagogickým, kde dominovaly problémy výuky výpočetní techniky a informatiky. Sekce také organizovala **ULTRASONOGRAFICKÉ FÓRUM - sympozium na téma „Nové trendy v barevném dopplerovském zobrazení“** jako součást kongresu MEFA v Brně 6.11.96. Spolupořadatelem byla sekce v organizaci celostátní konference s mezinárodní účastí **PRAKTICKÁ ULTRASONOGRAFIE** v Olomouci 19.-20.9.96. Společnost vydala pro své členy informační leták o činnosti společnosti a o nejbližších konferencích a sympozii.

Sekce pro buněčnou biologii se podílí na přípravě **XIV. Biologických dnů**. Sekce uspořádala **seminář o cytoskeletu** ve Vranovské Nové vsi 7.-9.2.1996. Účastnilo se 62 vědeckých pracovníků, odezvělo 18 přednášek, instalováno bylo 14 posterů.

3. Ediční činnost

Jako každoročně se i v minulém roce ediční činnost uskutečňovala formou interních tisků pro vnitřní potřebu společnosti:

Byly vydány tyto materiály:

2 čísla Zpravodaje Čs. biologické společnosti, hlavní výbor

Materiály z konference CYTOKINEMATICS' 96

Sborník abstrakt z XIV. dnů lékařské biofyziky

Informační leták pro členy České společnosti pro ultrazvuk v lékařství a biologii.

4. Výhled na rok 1997

XIV. Biologické dny, 3.-6.11.1997, Praha

Přednášková odpoledne a večery s aktuální biologickou tematikou obecného i specializovaného zaměření, cca 15 akcí během roku 1997, pobočka v Brně.

Přednáškové schůze během roku 1997, spolupráce na pořádání veřejných obhajob grantových projektů na lékařské fakultě v lednu 1997, pobočka v Olomouci.

Pravidelné **přednáškové schůze** ve spolupráci s fyziologickou sekci Lékařské společnosti J. E. Purkyně, pobočka v Hradci Králové.

Pracovní vzpomínková schůze k výročí prof. Drasticha, zakladatele a prvního předsedy pobočky v Ostravě, ostravská pobočka.

30. výroční cytogenetické symposium v září 1997, Praha, cytogenetická sekce.

Pracovní den, duben 1997, Brno, cytogenetická sekce.

20. Pracovní dny Společnosti pro mutagenезi zevním prostředím, duben 1997, Brno, Společnost pro mutagenезi zevním prostředím.

Dva jednodenní semináře ve spolupráci s předmětovou komisí biologie na gymnáziích při MŠMT v jarním a podzimním období, pedagogická sekce.

III. symposium „Radiation biology and its application in space research“, říjen 1997, biofyzikální sekce.

Symposium: „Kontrastní látky v ultrasonografii“, Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii.

Ultrasonografické fórum v rámci mezinárodního veletrhu MEFA, listopad 1997, Brno, Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii.

Seminář o cytoskeletu Vranovská Nová Ves u Znojma, sekce pro buněčnou biologii 26.-29.3.1997.

Příležitostné vědecké schůze - přednášky zahraničních hostů, během roku 1997, sekce pro buněčnou biologii.

Kromě toho pobočky i odborné sekce budou pořádat jednotlivé přednášky nebo přednáškové večery, poskytnou příležitost pro prezentaci zahraničních hostů a budou spolupracovat při organizaci vědeckých konferencí středoškolských i vysokoškolských, kde studenti a posluchači těchto škol budou mít příležitost publikovat své výsledky.

5. Organizační a administrativní činnost

Hlavní výbor Čs. biologické společnosti se v uplynulém roce sešel jednou 15.5.1996 a předsednictvo se sešlo několikrát podle aktuální potřeby.

S koncem roku 1996 končí i tříleté funkční období hlavního výboru naší společnosti. Na schůzi hlavního výboru 15.5.1996 byla zvolena volební komise ve složení prof. S. Čech (předseda), doc. M. Gabriel, dr. B. Hejda, doc. V. Kleinwachter, I. Tačová (členové) a pověřena přípravou a uskutečněním voleb nového hlavního výboru korespondenčním způsobem. Prostřednictvím výborů poboček a sekcí byli všichni členové vyzváni k podání návrhů na kandidáty příštího hlavního výboru. Volební komise z došlých návrhů sestavila kandidátní listinu, která byla rozeslána všem členům Čs. biologické společnosti. Na schůzi hlavního výboru 5.3.1997 oznámí volební komise výsledky korespondenčního hlasování a bude uskutečněna volba předsedy a předsednictva hlavního výboru. Zápis z této schůze bude zaslán Radě vědeckých společností.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na jaře minulého roku vypsalo soutěž návrhů na projekty v rámci programu „Rozšiřování výsledků výzkumu a vývoje“ s cílem poskytnout na projekty v soutěži vybrané 50 % plánovaných finančních výdajů. Naše společnost podala do této soutěže 5 návrhů:

1. Zpravodaj Čs. biologické společnosti (30000 Kč)
2. XIV. Biologické dny (15 000 Kč)
3. Prezentace na Evropském cytoskeletálním fóru 1996 (20 000 Kč)
4. Mezinárodní symposium Cytokinematics 96 (100 000 Kč)
5. XIV. Dny lékařské biofyziky 1996 (45 000 Kč)

Kromě prvního návrhu na příspěvek pro vydání Zpravodaje byly všechny ostatní projekty zařazeny do programu PREZENTACE a příspěvky na ně byly poukázány. Výrazným způsobem to přispělo ke zvýšení úrovně všech těchto akcí i širší účasti členů společnosti.

Po několikaleté stagnaci pražské pobočky nastala výrazná změna. Změnil se výbor pražské pobočky, korespondenční volbou byl zvolen novým předsedou doc. Smetana, místopředsedou doc. Romanovský. Nový výbor pobočky ve spolupráci s hlavním výborem se ujal přípravy XIV. Biologických dnů.

Pedagogická sekce rovněž zvolila korespondenčně nového předsedu. Stal se jím prof. Konětopský, místopředsedou prof. Homola.

Spolupráce Čs. biologické společnosti se Slovenskou biologickou společností ustala. Na schůzi hlavního výboru 15.5.1996 byla tato problematika dlouho diskutována. Podle stanov společnosti všichni registrovaní a platící slovenští členové jsou členy Čs. biologické společnosti se všemi právy a povinnostmi. Dále je pouze na vůli Slovenské biologické společnosti, zda se oživí činnost jejího výboru.

Zpravodaj Čs. biologické společnosti byl v uplynulém roce obohacen o několik rubrik (odborné články, zprávy z vědeckých akcí, nové publikace, recenze). Rozšířila se i redakční rada. Předsedou redakční rady je prof. R. Janisch, technickým redaktorem doc. V. Mornstein, členy jsou doc. J. Berger, doc. M. Červinka, prof. M. Hejtmánek, doc. J. Reischig, dr. I. Slaninová, prof. V. Srb.

6. Statistické údaje a závěr

V Čs. biologické společnosti pracuje 6 poboček v České republice, kde jsou členové zastoupeni takto: pobočka v Praze 631 členů, pobočka v Brně 640 členů, pobočka v Olomouci 84 členů, pobočka v Hradci Králové 86 členů, pobočka v Ostravě 41 členů, pobočka v Pardubicích 24 členů. Celkem je v Čs. biologické společnosti registrováno 1506 členů.

Při hlavním výboru Čs. biologické společnosti je ustaveno 9 odborných sekcí: sekce cyto-genetická 150 členů, sekce evoluční biologie 50 členů, Společnost pro mutagenézi zevním prostředím 115 členů, sekce pedagogická 57 členů, sekce pro biologii nízkých teplot 120 členů, Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii 144 členů, sekce reprodukční biologie 56, sekce buněčné biologie 201, sekce biofyzikální 123.

V Čs. biologické společnosti bylo uspořádáno v roce 1996 45 akcí s účastí 1809 vědeckých pracovníků.

Prof. MUDr. Roman Janisch. DrSc.
vědecký tajemník